

B9-0510/2022

21.11.2022

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisen tuloksesta
(2022/2934(RSP))

Danuta Maria Hübner, Maria da Graça Carvalho
PPE-ryhmän puolesta

B9-0510/2022

Euroopan parlamentin päätöslauselma energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisen tuloksesta (2022/2934(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon vuonna 1994 tehdyn sopimuksen energiaperuskirjasta,
- ottaa huomioon 5. lokakuuta 2022 annetun ehdotuksen neuvoston päätökseksi energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin 33. kokouksessa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta (COM(2022)0521),
- ottaa huomioon 5. lokakuuta 2022 annetun ehdotuksen neuvoston päätökseksi energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin 33. kokouksessa Euratomin puolesta otettavasta kannasta (COM(2022)0522),
- ottaa huomioon vuonna 2017 käynnistetyn energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisprosessin ja sitä koskevan EU:n ehdotuksen sopimuksen tekstiksi,
- ottaa huomioon 5. lokakuuta 2022 annetun komission tiedonannon energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen tulkintaa koskevasta jäsenvaltioiden, Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön välisestä sopimuksesta (COM(2022)0523),
- ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2022 tehdyn periaatesopimuksen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisesta,
- ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen 2. syyskuuta 2021 antaman tuomion asiassa C-741/19 (ennakkopäätös asiassa Moldovan tasavalta vastaan Komstroy LLC)¹,
- ottaa huomioon YK:n kansainvälisen kauppaoikeuden toimikunnan (UNCITRAL) työryhmälle III vuonna 2017 annetun toimeksiannon valmistella sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun uudistamista,
- ottaa huomioon neuvoston vuonna 2018 antamat neuvotteluohjeet, joilla komissio valtuutettiin neuvottelemaan EU:n puolesta ja UNCITRALin puitteissa yleissopimus investointiriitojen ratkaisemiseen tarkoitetun monenvälisen tuomioistuimen perustamisesta, sekä asiasta sittemmin annetun EU:n ehdotuksen,
- ottaa huomioon poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024 – ”Kunnianhimoisempi unioni: Ohjelma Euroopalle”,
- ottaa huomioon ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen osapuolten 21. konferenssissa Pariisissa 12. joulukuuta 2015 hyväksytyt sopimuksen (Pariisin sopimus),

¹ EU:C:2021:655.

- ottaa huomioon EU:n tekemät kauppaja- ja investointisopimukset ja erityisesti nk. toisen sukupolven sopimukset Kanadan, Singaporen, Vietnamin ja Japanin kanssa,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja- ja yhteistyösopimuksen², joka tuli voimaan 1. toukokuuta 2021, ja erityisesti sen II osaston palveluista ja investoinneista,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 115 artiklan,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että komissio on neuvotellut EU:n ja sen jäsenvaltioiden puolesta vuoden 1994 energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistuksesta, jolla muun muassa uudistetaan energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen sisältyviä investointisuojausnormeja ja sijoittajan ja valtion välisiä riitojenratkaisumekanismeja ja annetaan maille nimenomaisesti mahdollisuus toteuttaa sääntelytoimia ympäristönsuojelun tai ilmastotoimien kaltaisista syistä;
 - B. ottaa huomioon, että energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin odotetaan hyväksyvän 33. kokouksessaan 22. marraskuuta 2022 energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamiseen liittyvät päätökset, jotka koskevat energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen tekstiin tehtävien tarkistusten ja sen liitteisiin tehtävien muutosten ja/tai tarkistusten voimaantuloa ja väliaikaista soveltamista;
 - C. ottaa huomioon, että EU:lla on äänimäärä, joka vastaa sen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sopimuspuolina olevien jäsenvaltioiden määrää; ottaa huomioon, että jäsenvaltiot voivat käyttää omaa äänioikeuttaan vain, jos EU ei käytä äänioikeuttaan;
 - D. ottaa huomioon, että energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen osapuolina olevien EU:n jäsenvaltioiden on ratifioitava uudistettua energiaperuskirjaa koskeva sopimus kansallisten ratifiointisääntöjensä mukaisesti erillään EU:n ratifioinnista niiden energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen osien osalta, jotka kuuluvat niiden kansalliseen toimivaltaan;
 - E. ottaa huomioon, että komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen lupasi komission aiempien sitoumusten mukaisesti vuonna 2019 seuraavaa komissiota koskevissa poliittisissa suuntaviivoissaan aina ehdottaa, että kauppasopimuksia aletaan soveltaa väliaikaisesti vasta sen jälkeen, kun Euroopan parlamentti on antanut hyväksyntänsä;
 - F. ottaa huomioon, että noin 1500 kahdenvälistä investointisopimusta, jotka jäsenvaltiot ovat ratifioineet ennen Lissabonin sopimusta, on edelleen voimassa ja sisältävät vanhan investointisuojausääntöjen mallin, niissä ei anneta nimenomaista oikeutta säännellä ympäristö- ja ilmastotoimia tai poiketa niistä ja niissä sovelletaan voimassa olevan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen tapaan sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisujärjestelmää; ottaa huomioon, että yksikään EU:n Lissabonin

² EUVL L 149, 30.4.2021, s. 10.

sopimuksen voimaantulon jälkeen neuvottelemista uusista investointisopimuksista, jotka perustuvat nykyaikaiseen lähestymistapaan, ei ole vielä tullut voimaan;

1. suhtautuu myönteisesti EU:n ja sen jäsenvaltioiden pyrkimyksiin vauhdittaa energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisprosessia, erityisesti investointisuojaanormien nykyaikaistamiseen, mukaan lukien Pariisin sopimuksen tavoitteet, kestävän kehityksen edistämiseen ja fossiilisiin polttoaineisiin tehtäville uusille ja olemassa oleville investoinneille myönnettävän suojan rajoittamiseen;
2. toteaa, että uudistetusta energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta neuvoteltiin vastauksena EU:n jäsenvaltioiden marraskuusta 2018 lähtien esittämään painokkaaseen vaatimukseen investointisuoja sääntöjen uudistamisesta ja sopimuksen yhdenmukaistamisesta EU:n Pariisin sopimuksen mukaisten sitoumusten kanssa; tukee pyrkimyksiä uudistaa energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta;
3. pitää valitettavina 18. marraskuuta 2022 pidetyn pysyvien edustajien komitean (Coreper) kokouksen tuloksia; panee merkille, että useat jäsenvaltiot ovat äskettäin ilmoittaneet aikovansa vetäytyä energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta;
4. pitää huolestuttavana sitä, että huolimatta Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa Moldovan tasavalta vastaan Komstroy LLC antamasta tuomiosta, jonka mukaan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sijoittajan ja valtion välistä välimiesmenettelyä koskevia määräyksiä ei sovelleta EU:n sisäisiin riita-asioihin, välimiehet ovat toistuvasti sivuuttaneet tuomion ja ratkaisseet EU:n sisäisiä riitoja; panee merkille, että tällä hetkellä on vireillä yli 40 energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen perustuvaa EU:n sisäistä investointisovittelutapausta; suhtautuu myönteisesti uudistettuun energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen sisältyvään alueellisia taloudellisen yhdentymisen järjestöjä koskevaan lausekkeeseen tehtyä tarkistusta, jolla estetään EU:n sijoittajien ja jäsenvaltioiden välinen välimiesmenettely; on vakuuttunut siitä, että turvallisin laillinen tapa varmistaa EU:n sisäisten kiistojen päättymisen on uudistaa energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta;
5. panee merkille komission ehdotuksen keskinäisestä sopimuksesta, jonka mukaan energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta ei sovelleta EU:n sisäisiin kiistoihin; muistuttaa, että kaikkien jäsenvaltioiden on oltava tällaisen keskinäisen sopimuksen osapuolia, jotta se olisi merkityksellinen; korostaa, että keskinäistä sopimusta ei sovelleta energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen muihin sopimuspuoliin, kuten Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Sveitsiin tai Japaniin, joiden yritykset voivat edelleen nostaa kanteita EU:n jäsenvaltioita vastaan raukeamislausekkeen voimassaoloaikana, jos kyseiset valtiot vetäytyvät energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta; toistaa olevansa vakuuttunut siitä, että turvallisin oikeudellinen tapa varmistaa EU:n sisäisten kiistojen päättymisen on muuttaa sopimusta suoraan, koska välimiehet ovat useasti päättäneet perustaa päätöksensä yksinomaan sopimuksen tulkintaan sen sijaan, että he omaksuisivat kokonaisvaltaisen lähestymistavan;
6. pitää myönteisenä, että uudistamisprosessin myötä sopimus saatetaan Pariisin sopimuksen mukaiseksi; toteaa, että EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista voidaan noudattaa, koska uudistetut säännöt antavat EU:lle ja sen jäsenvaltioille mahdollisuuden toteuttaa ilmasto- ja energiasiirtymää koskevia toimintapolitiikkoja;

7. katsoo, että EU on ollut uskottava neuvottelukumppani energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta käytävissä neuvotteluissa, erityisesti pyrkiessään nimenomaisesti vahvistamaan kaikkien sopimuspuolten Pariisin sopimuksen mukaiset oikeudet ja velvollisuudet; suhtautuu myönteisesti investointisuoja koskevien nykyaikaistettujen normien sisällyttämiseen sopimukseen EU:n uudistetun lähestymistavan ja sääntelyoikeuden mukaisesti erityisesti ilmastotoimien ja puhtaaseen energiaan siirtymisen osalta;
8. korostaa, että aikana, jolloin maailmanlaajuisia investointeja puhtaaseen energiaan on nopeutettava, uudistettu energiaperuskirjasta tehty sopimus tarjoaisi tarvittavan oikeudellisen kehyksen, jolla kannustetaan eurooppalaisia energiayhtiöitä investoimaan uusiutuvaan energiaan muissa sopimuspuolissa, joihin kuuluu monia kehitysmaita, jotka ovat riippuvaisia yksityisten investointien voimakkaasta mobilisoinnista puhtaaseen talouteen siirtymiseksi;
9. tukee EU:n kantaa, jonka mukaan fossiilisiin polttoaineisiin tehtävien investointien suoja olisi jätettävä sopimuksen ulkopuolelle; pitää huolestuttavana sitä, että jollei uudistettua energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta hyväksytä, kaikki energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen edelleen kuuluvat jäsenvaltiot suojaavat edelleenkin nykyisiä ja uusia investointeja fossiilisiin polttoaineisiin ilman aikahorisonttia tämän suojan asteittaiselle poistamiselle; pitää myönteisenä uudistettuun sopimukseen sisältyvää ehdotettua fossiilisten polttoaineiden jättämistä sopimussuojan ulkopuolelle; panee merkille, että uudistetun energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen mukaan uusia investointeja fossiilisiin polttoaineisiin ei enää suojata 15. elokuuta 2023 alkaen ja että nykyisiin fossiilisiin polttoaineisiin tehtäviin investointeihin sovelletaan kymmenen vuoden siirtymäkautta, jonka määrä alkaa heti, kun EU soveltaa uudistettua energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta väliaikaisesti; panee merkille, että uudistetussa energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksessa asetetaan määräaika vuoteen 2040, johon mennessä kaikkia investointeja fossiilisiin polttoaineisiin ei enää suojata, jos sopimuspuolet valitsevat niiden jättämisen sopimussuojan ulkopuolelle; panee merkille, että energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta vetäytyminen ennen sen uudistamisen voimaantuloa edellyttää, että lähteviin sopimuspuoliin sovelletaan sopimuksen 20 vuoden raukeamislauseketta, jonka mukaan investointeja fossiilisiin polttoaineisiin suojataan edelleen sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun uudistamattomilla määräyksillä; kiinnittää huomiota siihen, että huolimatta siitä, että Italia vetäytyi energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta 1. tammikuuta 2015, sitä vastaan on edelleen nostettu seitsemän energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen riitojenratkaisumekanismiin piiriin kuuluvaa kannetta sen eroamisen jälkeen ja että viimeisin kanne nostettiin vuonna 2020;
10. pitää erittäin huolestuttavana sitä, että joidenkin jäsenvaltioiden kansainvälisiä investointisopimuksia koskevat toimintalinjat eivät ole johdonmukaisia; panee huolestuneena merkille, että jotkin jäsenvaltiot jatkavat neuvotteluja kahdenvälisistä investointisopimuksista, joihin ei sisälly sellaisia nykyaikaisia investointisuojanormeja EU:n uudistetun lähestymistavan mukaisesti, jotka edelleen suojaavat investointeja fossiilisiin polttoaineisiin ja joissa ei viitata niiden Pariisin sopimuksen nojalla tekemiin sitoumuksiin; kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan sellaista kansainvälistä investointipolitiikkaa, joka on yhdenmukainen EU:n uudistetun politiikan kanssa;

kehottaa komissiota olemaan antamatta jäsenvaltioille lupaa tehdä kahdenvälisiä investointisopimuksia, joissa ei noudateta EU:n uudistettua investointipolitiikkaa;

11. tukee UNCITRALin työryhmässä III käynnissä olevia neuvotteluja, joissa EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät perustamaan monenvälisen investointituomioistuimen, josta tulisi sen toimivaltainen elin kansainvälisten investointiriitojen ratkaisemisessa; toteaa, että monenvälinen investointituomioistuin olisi merkittävä poikkeus sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun järjestelmästä; huomauttaa, että kun monenvälinen investointituomioistuin on perustettu, sitä sovelletaan suoraan kaikkiin sen allekirjoittaneiden maiden voimassa oleviin kahden- ja monenvälisiin investointisopimuksiin, myös energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen; muistuttaa, että valtiosopimusosoikeutta koskevan vuoden 1969 Wienin yleissopimuksen 30 artiklan 3 kohdan mukaisesti monenvälinen investointituomioistuinjärjestelmä on näin ollen ensisijainen sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun mekanismeihin nähden; kehottaa komissiota saattamaan UNCITRALin työryhmän III neuvottelut onnistuneesti päätökseen mahdollisimman pian;
12. katsoo siksi, että energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen tehtyjen tarkistusten hyväksyminen ja ratifiointi ovat paras tapa edetä verrattuna EU:n vetäytymiseen sopimuksesta, erityisesti kun otetaan huomioon energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen kirjatun 20 vuoden raukeamislausekkeen aiheuttamat seuraukset;
13. kehottaa komissiota ja EU:n jäsenvaltioita sopimuspuolina tukemaan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisen hyväksymistä 22. marraskuuta ja ratifioimaan uudistetun energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen;
14. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.